

Nieuwsbrief

NUMMER 31 – APRIL 2015

In dit nummer:

Op komst

- > 17e Servaisconcert 6 juni 2015
- > 18e Servaisconcert 14 november 2015

Terugblik

- > Festival VioloncellenSeine
- > Start feestjaar 225 jaar Halse Harmonie

Snelnieuws

Etalage

- > Boek 'Servais! fils de l'harmonie'
- > Boek 'Ernest Van Dyck et Jules Massenet'

Concertagenda

Aanwinst in de kijker: portret Servais door Charles Baugniet

Op komst

17e Servaisconcert met Seeli Toivio en Nazareno Ferruccio

De Finse celliste Seeli Toivio was al meermaals te gast in Halle. Op 6 juni 2015 komt ze met de Italiaanse pianist Nazareno Ferruccio. Beide musici traden al met succes op over de hele wereld. Het duo brengt in Halle parels uit het kamermuziekrepertoire van Franz Liszt, Camille Saint-Saëns en Arvo Pärt.

Vanzelfsprekend mocht op het programma geen werk ontbreken van de Halse cellist Servais, van wie we op 6 juni 2015 de 208e verjaardag vieren!

Praktisch:

Zaterdag 6 juni 2015, 20 uur - Raadzaal Nieuw Stadhuis, Oudstrijdersplein 18, Halle

Meer info: www.servais-vzw.org

Reserveren: www.vondel.be

€ 14. Leden vzw Servais: 2 euro korting per persoon, enkel bij reserveren via de vzw Servais

18e Servaisconcert met Jan Niklaaskoor, Bhag-ensemble en Benjamin Glorieux

Dit achttiende 'Servaisconcert' vormt de feestelijke afsluiter van de festiviteiten rond 225 jaar Halse Harmonie. Het Jan Niklaaskoor brengt Ave Maria's van Franz Schubert, Franz Servais, Emile Houssiau en Peter Benoit. Cellist Benjamin Glorieux soleert in de Fantaisie Caractéristique van François Servais, die sterk betrokken was bij de Harmonie. In het slotdeel verschijnt het koor samen met het Bhag-ensemble en diverse solisten op het podium voor het Magnificat van Johann Sebastian Bach. De Halse Sint-Martinusbasiliek, de roots van de Harmonie, is het decor voor dit bijzondere concert. In samenwerking met de Halse Harmonie.

Praktisch:

Zaterdag 14 november 2015, 20 uur –

Sint-Martinusbasiliek Halle

Meer info: www.servais-vzw.org

Reserveren: www.vondel.be of www.khhalle.be

€20. Leden vzw Servais: 2 euro korting per persoon, enkel bij reserveren via de vzw Servais

Terugblik

Festival VioloncellenSeine

Van 12 tot 14 december 2014 vond in het Conservatoire à Rayonnement Régional in Parijs de derde editie plaats van het festival VioloncellenSeine. Ook dit keer zorgde de Association Française du Violoncelle voor een celledwedstrijd, een wedstrijd voor instrumentenbouwers, masterclasses en concerten. De vzw Servais was aanwezig met een stand en kon heel wat bezoekers warm maken voor Servais. Op zondagnamiddag 14 december gaf Peter François een presentatie over Servais' leven en werk. Aansluitend speelde Didier Poskin en Cédric Lorel twee werken van Servais – *Souvenir de Spa* en de *Fantaisie Burlesque ou Le Carnaval de Venise*.

www.violoncellenseine.fr

Start feestjaar '225 jaar Halse Harmonie'

Het feestjaar rond de 225ste verjaardag van de Halse Harmonie startte op 31 januari 2015 met een feestzitting in het Halse stadhuis. Peter François gaf een presentatie over het rijke verleden van de vereniging en voorzitter Christophe Chokier ontvouwde het feestprogramma. Erevoorzitter Louis De Grève kreeg een ereteken opgespeld voor zijn decennialange inzet voor de Harmonie – hij is al 73 jaar spelend lid en zetelt al 70 jaar in het bestuur. Hij is eveneens erelid en beschermid van de vzw Servais. Op de zitting werd ook het boek 'Servais! fils de l'Harmonie' voorgesteld.

Op 7 februari bracht de Halse Harmonie in Cultuurcentrum 't Vondel de première van Servais' *Souvenir de Spa* in een versie voor harmonieorkest. Ward Opsteyn zorgde voor een voortreffelijke bewerking. De vzw Servais en Vlamo sponsorden. Vier dagen later stond het 'Eerste feestconcert' in het teken van Jean Valentin Bender, die op aanraden van Servais in 1833 dirigent geworden was van de Halse Harmonie.

Snelnieuws

» Op 1 maart 2015 opende den AST zijn deuren, de nieuwe thuisbasis voor het Halse Streekmuseum, het Stadsarchief en de toerismewerking van Halle. In de nieuwe permanente expo 'Halle, Heilig & Duivels' komt ook de muziek aan bod; er staan composities uitgestald die opgedragen zijn aan Onze-Lieve-Vrouw van onder meer François en Franz Servais, Emile Houssiau, Charles Dekoster en Remi Ghesquière. Enkele composities kunnen ook beluisterd worden. Tijdens het openingsweekend kwamen meer dan 900 nieuwsgierigen een kijkje nemen. Het museum is voortaan open op maandag, woensdag, donderdag, vrijdag en zondagnamiddag.

www.denasthalle.be

» Op 8 januari 2015 gaf Peter François een lezing over Servais in het Koninklijk Conservatorium van Den Haag. Het publiek bestond uit de studenten die de 'Master's Cycle' volgen bij Martin Prchal. Ze krijgen praktijkvoorbeelden uit het onderzoeksveld en hebben ook de kans om hun eigen onderzoek voor te stellen.

» In 2017 komt er een Koningin Elisabethwedstrijd voor cello. Dat nieuws deed als een lopend vuurtje de ronde in de cellowereld. De prestigieuze wedstrijd zal ongetwijfeld

bijdragen tot de populariteit van het instrument. De vzw Servais zal u uiteraard op de hoogte houden.

www.koningin-elisabethwedstrijd.be

» De tweede 'Cellovierdaagse met Servais' zal plaatsvinden van 7 tot 10 april 2016 in de Halse Servaisacademie. Meer details zijn binnenkort beschikbaar.

» Cellist David Poskin (22) heeft de 1ste prijs gewonnen op de internationale Young Virtuosi competitie in Sofia in de hoogste categorie. In de finale (3de ronde) moest hij het opnemen tegen een Duitser en een Hongaarse. Proficiat!

» Op 10 maart vond in Brussel het eerste optreden plaats van het cello-octet 'La cheville affolée'. Het octet bestaat uit docenten van het Conservatoire Royal de Bruxelles en is genoemd naar de club van Brusselse cellisten uit de jaren '30 en '40. Het ensemble is in de zomermaanden te horen in Chimay (27 juni), Hastière (21 augustus), Pairi Daiza (24, 25 en 26 september) en Lasne (27 september). In Chimay, Hastière en Lasne staat ook Servais' Souvenir de Spa op het programma.

Etalage

Peter François, Servais! fils de l'harmonie. De familie Servais en de Halse Harmonie

Naar aanleiding van 225 jaar Halse Harmonie schetst Peter François de band van de vereniging met de familie Servais. De Halse cellist François Servais geldt als een van de voornaamste virtuozen van de 19e eeuw. Overall in Europa toonde hij zijn kunst. Toch keerde hij steeds naar zijn geboortestad Halle terug. Vanaf zijn prille jeugd tot zijn overlijden hield hij goede contacten met de Halse Harmonie, eerst zeer waarschijnlijk als muzikant en dirigent, later als erelid en erevoorzitter. Ook zijn vader en zonen kenden het orkest. De auteur, historicus en musicoloog, put hiervoor uit twaalf jaar archiefonderzoek en wist heel wat boeiende en onbekende feiten te achterhalen.

De casus van de Halse Harmonie is onrechtstreeks ook interessant voor de algemene geschiedenis van de amateurmuziekverenigingen in België. In het boek komt bijvoorbeeld de sterke band aan bod tussen de harmonie en het kerkorkest, wat ook in vele andere steden en gemeenten het geval was, en de wisselwerking met het stadsbestuur, dat ook elders vaak een belangrijke rol speelde. De talrijke voorbeelden van concertprogramma's tonen aan dat het repertoire en vooral ook de concerten in de 19e eeuw helemaal anders opgevat waren dan nu. Wat vooral ook tot uiting komt is dat een muziekvereniging het werk is van mensen – muzikanten, dirigent, bestuur en publiek – jaar in, jaar uit.

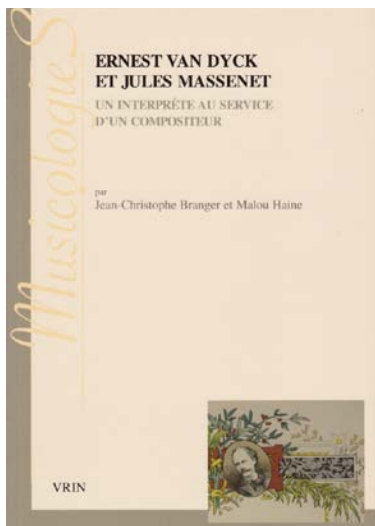

Peter François, Servais! fils de l'harmonie. De familie Servais en de Halse Harmonie. Halle, Koninklijke Harmonie Sinte-Cecilia Halle, 2015 (178 p.), 141 illustraties.

Bestellen kan via de vzw Servais – 20 euro + 4 euro verzendkosten (België).

Jean-Christophe Branger & Malou Haine, *Ernest Van Dyck et Jules Massenet, un interprète au service d'un compositeur*

In 2014 verscheen een bijzonder interessant werk over de relatie tussen de Belgische tenor Ernest Van Dyck (1861-1923) en de Franse componist Jules Massenet (1842-1912). Auteurs zijn Jean-Christophe Branger, doctor in de musicologie aan de universiteit Jean-Monnet te Saint-Etienne (FR) en Malou Haine, doctor in de musicologie met een uitgesproken interesse voor de muziek tussen 1750 en 1940.

Ernest Van Dyck was gehuwd met Augusta Servais, de jongste dochter van François Servais (1807-1866). Hij was een getalenteerd en veel gevraagde tenor, reisde de wereld rond en was gedurende 30 jaar een vooraanstaand vertolker van de opera's van Richard Wagner. Hij was de lievelingstenor van Cosima Wagner die na de dood van haar echtgenoot Richard de strenge leidster werd van de Bayreuther Festspiele. Malou Haine schreef daarover eerder al *Ernest Van Dyck, un ténor à Bayreuth. Suivi de la correspondance avec Cosima Wagner* (Lyon, Symetrie, 2005).

In het eerste deel van *Ernest Van Dyck et Jules Massenet* leren we dat de band tussen Van Dyck en Massenet oorspronkelijk uiteraard professioneel was, maar stilaan uitgroeide tot een vriendschapsrelatie. Dit deel bevat ook interessante biografische gegevens over beide heren. Zo blijkt onder meer dat van Dyck ook een getalenteerd recensent was en dat hij zelfs het scenario schreef voor een ballet genaamd *Carillon*. Het tweede deel bevat een neerslag van brieven van verschillende vooraanstaande personen gericht aan Ernest Van Dyck (jammer genoeg zijn er geen brieven vermeld geschreven door Van Dyck zelf). In de bijlagen vinden we onder meer de tekst van het ballet *Carillon*. Het geheel wordt verlucht met mooi verzorgde foto's en afbeeldingen van partituren en andere documenten.

FVR

Jean-Christophe Branger & Malou Haine, Ernest Van Dyck et Jules Massenet. Un interprète au service d'un compositeur. Paris, Vrin, 2014 (176 p.). www.vrin.fr, ISBN 978-2-7116-2547-5.

Concertagenda

6 juni 2015 – 17e Servaisconcert

Seeli Toivio (cello) & Nazareno Ferruggio (piano)
Werk van Servais: nog te bepalen.
Halle, Raadzaal nieuw stadhuis, 20 uur

www.servais-vzw.org

27 juni 2015 – La cheville affolée

Cello-octet 'La cheville affolée' & Laure Delcampe (sopraan)
Werk van Servais: Souvenir de Spa (arr. Bernard Delire).
Chimay, Kasteel van Chimay, 19.30 uur

21 augustus 2015 – Festival Été Mosan

Cello-octet 'La cheville affolée' & Laure Delcampe (sopraan)
Werk van Servais: Souvenir de Spa (arr. Bernard Delire).
Hastière, Romaanse Abdijkerk

www.етemosan.be

27 september 2015 – Festival Musical de Lasne

Cello-octet 'La cheville affolée' & Laure Delcampe (sopraan)
Werk van Servais: Souvenir de Spa (arr. Bernard Delire).
Lasne, 17 uur

www.lasnefestival.com

14 november 2015 – 18e Servaisconcert, '225 jaar Halse Harmonie'

Jan Niklaaskoor, Bhagensemble en Benjamin Glorieux, cello
Werk van Servais: Fantaisie Caractéristique sur deux cé-lèbres romances de Lafont
Halle, Sint-Martinusbasiliek, 20 uur

www.servais-vzw.org

*Treedt u zelf op met een werk van Servais of hebt u weet van een uitvoering? Laat het ons weten!
Meest recente info: www.servais-vzw.org*

Aanwinst in de kijker: portret van Servais door Charles Baugniet

Peter François

De vzw Servais verwierf een ingekaderd portret van François Servais door Charles Baugniet uit 1838. Het portret heeft een hele geschiedenis en draagt er ook de sporen van.

In 1838 stond de Halse cellist François Servais aan het begin van een internationale carrière die hem zou laten uitgroeien tot een van de beroemdste cellovirtuozen van Europa. Hij had al met succes opgetreden in eigen land, in Parijs, in Londen en Nederland. Servais was pas dertig als Charles Baugniet hem portretteerde met twee belangrijke attributen: een cello aan de rechterkant en een manuscript van een 'Concerto de violoncelle' aan de linkerkant. De tekening werd vanaf 1838 als lithografie verspreid en werd ook opgenomen in de reeks 'Galerie de contemporains illustres'. Die reeks van dertig lithografieën verscheen in 1839 bij de Société des Beaux-Arts in Brussel, met begeleidende biografische schetsen. Servais wordt geflankeerd door onder meer de schilders Horace Vernet en Jacques Joseph Eeckhout, beeldhouwers Eugène Simonis en Jean-Pierre Dantan en de musici Charles-Auguste de Bériot, Henri Herz, Valentin Bender en Jules Godefried.

Servais was eerder al enkele keren geportretteerd geweest, onder meer ook door Baugniet in 1836 voor het tijdschrift 'L'Artiste'. Baugniet's tweede litho uit 1838 is ruim verspreid geraakt. Het exemplaar dat de Servaiscollectie nu komt verrijken, draagt in de rechterbenedenhoek een door Servais ondertekende opdracht, "à mon Père". Vader Jean-Baptiste Servais had zijn zoon van jongs af in de muziek ondergedompeld. Hij stierf onverwacht op 18 maart 1838, luttele dagen nadat hij de litho in ontvangst had genomen.

De prent draagt nog een tweede opschrift, op een stuk papier aangebracht en in de linkerbenedenhoek gekleefd. Het is gedateerd "Paris mai 1843" en het bevat een huldedicht door Jules Lardin:

*que son génie ardent soit empreint de tristesse,
d'honneur ou de gaité, dans les mille et un tours
où se transforme sa souplesse
le naturel, le vrai, resplendissent sans cesse
brillant comme soleil, riches comme velours
plus étonnants encor qu'une incroyable adresse,
nouveau caméléon d'une bien rare espèce,
Il ne trompe jamais et vous ravit toujours.*

Paris. mai. 1843.

Lardin voegde eveneens de volgende uitleg toe: "Ce portrait portant pour étiquette à mon père m'a été donné par Servais après la mort de son père à qui il a appartenu".

Jules Lardin was een Parijse vriend van Servais. Bij diens eerste bezoeken aan Parijs in 1833-34 en 1836 had hij al gefungeerd als een soort impresario. In de dertig jaar die volgden stond Lardin Servais haast altijd bij als die in Parijs vertoefde. Lardin heeft Servais ook meermaals in België opgezocht. Hij was bijvoorbeeld aanwezig bij Servais' terugkomst uit Rusland in 1842 en bij de eerstesteenlegging van de Villa Servais op 20 augustus 1847. In periodes dat ze elkaar niet zagen, onderhielden de twee een drukke correspondentie. In het voorjaar van 1843 was Servais voor het eerst sinds 1836 weer in Parijs. Hij gaf concerten op 20 maart en op 5, 20 en 30 april in Salle Herz.

Aan de vooravond van Servais' vertrek, op 3 mei 1843, bood Jules Lardin een banket aan ter ere van Servais. Hoogstwaarschijnlijk zette Lardin naar aanleiding daarvan de hulderegels op papier. Het portret had hij wellicht van Servais ontvangen in de loop van diens verblijf, tenzij dat al in juli 1842 was gebeurd, bij Servais' terugkomst in België van zijn tweede Ruslandreis.

Op 29 november 1866 was Lardin aanwezig op de begrafenis van Servais in Halle. Een half jaar later bundelde hij

een aantal eigen teksten over Servais in een boekje, met toevoeging van een gedrukte tekst over Servais' Parijse optredens in de winter van 1847 en één of meer aan hem gerichte brieven van Servais. Onder de teksten vinden we ook een "Inscription pour le portrait de François Servais", gedateerd "Paris. mai. 1843", die exact overeenkomt met de op het nu opgedoken portret aangebrachte tekst...

De boekjes bezorgde Lardin aan een aantal personaliteiten en organisaties die dicht bij hem of Servais hadden gestaan. Er zijn op heden vijf exemplaren bekend, gericht aan 1) de Koninklijke Koorkring Roland de Lattre van Halle, 2) de Société royale de la Grande Harmonie d'Anvers, 3) François-Joseph Fétis, directeur van het Koninklijk Conservatorium van Brussel, 4) "Lays" uit Antwerpen, wellicht doelend op de schilder Henri Leys, en 5) Henri Possoz, Hallenaar en oudleerling van Servais, die vanaf de jaren 1850 zeer actief was in het Antwerpse muziekleven.¹

Jules Lardin stierf rond 1873. Wie het portret nadien in handen kreeg, kon niet achterhaald worden. Decennia later behoorde het tot de collectie van de Franse cellist Maurice Maréchal (1892-1964). Maréchal was een gevierd solist en doceerde van 1942 tot 1963 aan het Conservatorium van Parijs. De vzw Servais kocht het portret in februari 2014 van de Parijse vioolbouwer Bernard Sabatier, die het in 1975 ontvangen had van Maréchal's erfgenamen.

Op 28 februari 1843 kondigt Servais aan Jules Lardin zijn vertrek naar Parijs aan: "Cher Monsieur Lardin! Je puis vous assurer que dimanche prochain 5 mars nous espérons vous embrasser. Nous sommes déjà en train à faire nos paquets. (...)"

© Servaiscollectie Halle

Bronvermelding

Diverse eigentijdse bronnen

Peter François, 'Ah! Le métier de donneur de concerts!' Adrien François Servais (1807-1866) als rondreizend cellovirtuoos. Halle, vzw Servais, 2007.

Malou Haine, 'Musicien, mécène et imprésario. Les concerts du violoncelliste Adrien-François Servais et leur promotion par Jules Lardin'. In Hans Erich Bodeker, Patrice Veit & Michael Werner (red.), Le concert et son public. Mutations de la vie musicale en Europe de 1780 à 1914 (France, Allemagne, Angleterre). Parijs, Editions de la Maison des sciences de l'homme, 2002, p. 93-119.

Aline Wachtelaer, Charles Bagniet, L'élégance du siècle, www.charlesbagniet.be.

Schriftelijke info van Bernard Sabatier en Aline Wachtelaer.

© foto's en teksten (tenzij anders vermeld):
vzw Servais, 2015

¹ De eerste twee worden bewaard in de Halse Servaiscollectie, het derde in de Koninklijke Bibliotheek van België, het vierde in de bibliotheek van het Koninklijk Conservatorium van Antwerpen en het vijfde in een privécollectie.